

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR DOKTORI ISKOLA

**A magyar nyelv hivatalos nyelvi jogállása és
hivatalos használata Szlovéniában**
Doktori (PhD értekezés)
Tézisek

mag. Koren Stefán

Témavezető: dr. Andrásy György
Társ-témavezető: dr. Nagy Noémi

Dobronak (SLO), 2020.junius-julius

Tartalom

I. Rész.....	3
A kitűzött kutatási feladat összefoglalása.....	3
1. Bevezetés.....	3
2. A téma aktualitása.....	4
II. Rész.....	6
A kutatás célkitűzései és módszertana.....	6
3. Az értekezés célkitűzései.....	6
4. A kutatás módszertana.....	6
III. Rész.....	8
A kutatási eredmények összefoglalása, hasznosítási lehetőségek.....	8
5. A kutatás eredményeinek összegzése.....	8
6. Summary of the research.....	17
IV. Rész.....	20
A témakörből készült publikációs jegyzék.....	20
7. A szerző publikációs jegyzéke.....	20

I. Rész

A kitűzött kutatási feladat összefoglalása

1. Bevezetés

Az anyanyelv az identitás meghatározója, egyik legfontosabb eleme. Ez indokolja azt, hogy a kisebbségi nyelvi jogokat egyrészt külön védelemben kell részesíteni, másrészt a kulturális örökség részeként elő kell mozdítani a kisebbségi nyelvek használatát.¹ Két olyan nemzetközi dokumentum is van, mely e kettős célrendszernek igyekszik megfelelni, az egyik a Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezmény, mely a kisebbségi jogok kifejezett védelmét célozza, a másik a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája, mely a kisebbségi nyelveket az európai kulturális örökség részeként értelmezve nyújt védelmet.²

Egyetértve Andrassy György megállapításával, leszögezhetjük, hogy az egyes államok nyelvjoga rendkívüli változatosságot mutat, és a „nyelvi igazságosságot” nem is lehetséges „egyetemes, minden kontinensre és államra kiterjedő érvennyel meghatározni”.³

Szlovénia 1991. június 26. óta független állam, azt megelőzően Jugoszlávia tagköztársasága volt, még korábban pedig területének nagyobb része Ausztriához, kisebb része Magyarországhoz tartozott. 2004. május 1-jétől teljes jogú tagja az Európai Uniónak, 2007. január 1-jén csatlakozott az euróövezethez, 2007. december 31-én a schengeni térséghez.⁴

A Szlovén Köztársaság Alkotmányának 11. cikke értelmében „Szlovéniában a szlovén a hivatalos nyelv”, továbbá, „azon községek területén, ahol az olasz vagy a magyar nemzeti közösség él, az olasz, illetve a magyar nyelv is hivatalos nyelv”.⁵ Mindebből az következik, hogy az adott nemzeti közösség által lakott területeken az olasz, illetve a magyar nyelv egyenjogú a szlovénnal.

¹ Andrassy György (1998): Nyelvi jogok. JPTE Európa Központ, Pécs. 70–77.

² Kardos Gábor (2016): Nyelvi jogok, európai megoldások? Magyar Kisebbség 21. évf. 2016. 2. sz. 7-17. 10. http://epa.oszk.hu/02100/02169/00052/pdf/EPA02169_magyar_kisebbsseg_2016_2_007-017.pdf

³ Andrassy György: A nyelvi jogalkotás és a helyes nyelvjog. In: Révész Béla (szerk.): Jogalkotás és kodifikátorok. Vladár Gábor emlékülés. Szeged, Iurispetus Kiadó, 2016. 29 – 41. 29 – 30.

⁴ Európai Unió: Szlovénia. https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/slovenia_hu

⁵ A Szlovén Köztársaság Alkotmánya 11. cikk. A Szlovén Köztársaság Alkotmánya. In: Nemzeti alkotmányok az Európai Unióban. Wolters Kluwer, Budapest, 2016. 979–997. 985.

A szlovéniai magyarok lélekszáma 1991 és 2002 között – a népszámlálási adatok szerint – közel a negyedével csökkent. Az 1991-es népszámlálás alkalmával 8720 fő (az összlakosság 0,5 százaléka) mondta azt, hogy az anyanyelve a magyar, 2002-ben már csak 7713 fő (0,4 százalék) nyilatkozott így. Napjainkban különféle becslések szerint hat-hétezer⁶ körül alakulhat a magyar ajkúak száma, habár a hivatalos adatok még ennél is kétségbeejtőbbnek mutatják a helyzetet, 2002-ben ugyanis csak 6243 személy vallotta magát magyar nemzetiségűnek.⁷

Kutatók szerint a magyar nemzetiségűek alacsony száma alapvetően a kedvezőtlen korösszetétellel is magyarázható, 2002-es népszámlálás idején a magyar nemzetiségűeknek mintegy harminc százaléka betöltötte a hatvanadik életévét. A népességsökkenés további okaiként megemlíthető a kivándorlás (mely Magyarországra és Nyugat-Európába is irányul), a külföldi munkavállalás (ideértve a Magyarországra történő ingázást is), valamint a belföldi migráció. A társadalomtudósok szerint egy lehetséges ok lehet az asszimiláció is, mely az egyre gyakoribb vegyes házasságok révén következik be.⁸

2. A téma aktualitása

A nemzetközi és a magyar nyelvű szakirodalomban elfogadottnak tekinthető álláspont szerint Szlovéniában példaértékű a kisebbségi nyelvi jogok szabályozása, és ezt a szlovén kormány és politikai elit is előszeretettel hangoztatja. A legtöbb kutató úgy véli, a szlovéniai kisebbségi nyelvi modell elvi szinten megfelel azoknak a vállalatoknak, melyeket a szlovén kormány a Nyelvi Charta ratifikálásakor tett.⁹ Meghaladja a negyvenet is azoknak a jogszabályoknak a száma, melyek a nemzeti kisebbségek nyelvhasználatára vonatkozóan tartalmaznak valamilyen rendelkezést, kezdve a személynevek használatáról szóló törvénnyel egészen a gazdasági társaságokról szóló törvényig.

Szlovéniában született, Szlovéniában élő magyarként, a szlovéniai magyar nemzeti közösség tagjaként azt feltételezem, hogy mindez csak a felületes szemléltőt tevesztheti

⁶ Koren Stefán, becslése 2020-ban

⁷ Kovács Attila (2011): A 2011-es szlovén népszámlálás és a Muravidék kétnyelvű területe. Naptár 2012. A szlovéniai magyarok évkönyve. Lendva: Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet – Magyar Nemzetiségi Tájékoztatói Intézet. 74–93. 88.

⁸ Kovács 2011, 89.

⁹ Göncz László: A magyar nemzeti közösség nyelvi jogai és nyelvhasználata Szlovéniában. 103 – 121. In: Terveztés és határtalanítás 5. [http://bgazrt.hu/_files/NPKI/oktatas/Terveztes%20es%20hatartalanitas%20\(5\).pdf](http://bgazrt.hu/_files/NPKI/oktatas/Terveztes%20es%20hatartalanitas%20(5).pdf)

meg. Hiába tekinthető ugyanis egy adott területen példásnak a jogszabályi környezet, ha a gyakorlati megvalósítás akadályozott.

A szlovén szakemberek alapvetően egyetértenek a kritikákkal, bár azt vitatják, hogy rendszerszintű problémáról lenne szó, a következetlenségeket inkább „a jogi kultúra hiányosságának” számlájára írják.¹⁰

Viszonylag újabb történések ismeretében ugyanakkor felmerül egy további kérdés is: vajon a szlovéniai magyar nemzeti kisebbségek nyelvhasználati jogaira és az anyanyelv iskolai oktatására vonatkozó szabályozás valóban olyan hibátlan, mint amilyenek egyes szlovén politikusok láttatni kívánják?

A Szlovén Köztársaság 1997. július 3-án írta alá a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartáját és az akkori államelnök 2000. július 27-én rendelte el az erről rendelkező törvény kihirdetését (Charta-törvény).¹¹ Nem telt el azonban hét év sem, és Szlovénia módosította a Charta-törvényt.¹²

A Charta-törvény módosítása nagy hatással van a magyarlakta területeken folyó oktatásra és – feltételezésem szerint – hozzájárul a magyar nemzeti közösség (kényszer) asszimilációjához. A szlovéniai magyar közösség lélekszáma elkészerítően kevés, a vegyes házasságok száma egyre magasabb. Nincsenek magyar nyelvű szaktanárok, magyar nyelven dolgozó közjegyzők, ügyvédek, magyar nyelvű pervezetésre képes bírók, magyarul jól tudó polgármesterek, közalkalmazottak, jegyzők, papok. A szlovén döntéshozók általában azzal érvelnek, hogy bár a szlovén állam minden lehetséges jogosítványt biztosít a magyar ajkúaknak, ám a magyarok nem szeretik az anyanyelvüket, nem szívesen használják sem magán viszonyaikban, sem a hivatalos eljárások során. Ők azok, akik nem kérik, hogy tanulhassák anyanyelvüket az iskolában, használhassák a hivatalokban, a bíróságokon. Azt feltételezem, hogy a szlovén országgyűlés 2007-ben – kétharmados többséggel – egy olyan törvényt fogadott el, mely visszalépésnek tekinthető a Nyelvi Charta ratifikációjához képest.

¹⁰ Miran Komac, A kisebbségi kérdés Szlovénia kétoldalú kapcsolataiban, különös tekintettel a magyar-szlovénkisebbségi szerződésre, Szlovénia önállóvá válása és a nemzeti kisebbségek. In: Miran Komac – Vizi Balázs (szerk.): Bilaterális kisebbségvédelem, A magyar-szlovén kisebbségvédelmi egyezmény háttere és gyakorlata. Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2019. 78.

¹¹ Council of Europe: European Charter for Regional or Minority Languages. CETS No.: 148
Treaty open for signature by the member States and for accession by non-member States
<https://archive.is/PdMz>

¹² Ukaz o razglasitvi Zakona o spremembi Zakona o ratifikaciji Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih (MELRJ-A). <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2007-02-0055?sop=2007-02-0055>

II. Rész

A kutatás célkitűzései és módszertana

3. Az értekezés célkitűzései

Hipotézisem az, hogy Szlovéniában a magyar nemzeti közösség nyelvhasználati jogaira, különösen a bíróságok, hivatalos szervek előtti eljárásban való nyelvhasználati jogokra, valamint az anyanyelvi oktatásra vonatkozó jogi szabályozás több ponton sem felel meg a Nyelvi Chartában foglaltaknak.

Ezzel összefüggésben négy kérdést vizsgállok meg.

- 1) Először is arra keresem a választ, hogy Szlovénia miként deklarálja Alkotmányában és törvényeiben a nemzeti közösségek tagjainak nyelvhasználati jogát.
- 2) Másodsorban néhány példával azt szemléltetem, hogy hiába garantálja az Alkotmány a magyar nemzeti közösség tagjainak nyelvhasználati jogát a bíróságok, hatóságok előtti eljárásban, ha az ezen jog érvényesülését elősegítő törvények, rendeletek megalkotása elmarad vagy szünetnek ugyan ilyen jogi normák, ám azok a gyakorlatban nem vagy nem kellően érvényesülnek.
- 3) Harmadsorban azt vizsgálom, hogy a szlovén állam a Nyelvi Charta ratifikálásakor, majd pedig a Charta-törvény 2007-es módosításakor egyenrangúként kezelte-e az olasz és a magyar kisebbségeket. Ezzel összefüggésben röviden összefoglalom azokat a megállapításokat, melyeket a Tanácsadó Bizottság a Keretegyezményhez kapcsolódó szlovén kötelezettségvállalások monitoring-vizsgálata során tett.
- 4) Negyedsorban az empirikus kutatásom – az általam indított próbaperek – alapján arra mutatok rá, hogy a gyakorlatban nagyon nehézkesen, esetenként pedig egyáltalán nem tudják érvényesíteni a magyar nemzeti közösség tagjai a bírósági, hatósági eljárásban garantált nyelvhasználati jogaikat.

4. A kutatás módszertana

A kutatás módszere a leíró–elemző, illetve kritikai módszer, mely a rendelkezésekre álló szakirodalom másodelemzésén, és a releváns jogforrások kritikai elemzésén alapul. Az értekezés megírása során elsődlegesen könyvtári forrásokra támaszkodtam, e források egy része szlovén nyelvű, csak szlovéniai könyvtárban hozzáférhető. Felhasználtam a témára

vonatkozó magyar és külföldi monográfiákat, tanulmányokat, tankönyveket, hatályos és jogtörténeti jogforrásokat, statisztikai adatsorokat. Ezek mellett az értekezésben a joggyakorlat elemzésénél szlovéniai felsőbbírási és alkotmánybírási határozatokat is feldolgoztam.

Azt feltételezem, hogy Szlovéniában az egyes szakirodalmi forrásokban és a szlovén állam kommunikációjában példaértékűnek mondott jogi környezet ellenére sem biztosított a magyar nemzeti közösség tagjai számára a nyelvhasználati jog a hivatali ügyintézésben. Annak érdekében, hogy ezen feltételezésemet cáfolni vagy megerősíteni tudjam, próbapereket indítottam Szlovénia bíróságain. Dolgozatom utolsó fejezetében ezeknek a próbapereknek a tényállását, menetét, a született döntéseket, valamint a próbaperek tanulságait összegzem; kutatási módszerként tehát ebben a fejezetben az empirikus kutatást is alkalmazom.

A disszertáció – a bevezetésen és az összegzésen túlmenően – öt nagyobb egységből áll. Az első érdemi fejezetben tisztázom a releváns fogalmakat, rámutatok azokra a nehézségekre, melyek a nemzetiségi kisebbségek definiálására tett nemzetközi kísérleteket övezték, majd meghatározom, mit értünk kisebbségi nyelvi jogok alatt. Ebben a fejezetben tekintem át az ENSZ, illetve az Európa Tanács keretében létrejött főbb kisebbségi, kisebbségi nyelvi jogi dokumentumokat. A második érdemi fejezetet a Szlovén Köztársaság bemutatásának szentelem, felidézek tudományos munkákat, melyek a térség magyarságának helyzetét, a térség történeti alakulását vizsgálja, hivatkozom olyan kutatásokra is, melyek arra a kérdésre keresik a választ, hogy miért csökken az itt élő magyarok száma, miért gyengül magyarságtudatuk olyannyira látványosan. A harmadik érdemi fejezetben azt mutatom be, hogy milyen alkotmányos és törvényi alapokon nyugvó jogokat – azon belül is nyelvhasználati jogokat – garantál Szlovénia a területén élő nemzeti közösségek tagjai számára, ideértve azokat a vállalásokat is, amelyeket Szlovénia a Nyelvi Charta és a Keretegyezmény ratifikálásakor tett. Ebben a fejezetben röviden kitérek a Nyelvi Charta és a Keretegyezmény szlovéniai végrehajtása tárgyában készült bizottsági jelentésekre, illetve bizottsági véleményekre, ezen dokumentumok részletekbe menő elemzésére azonban nem vállalkozom, ugyanis ezt más szerzők már megtették. A negyedik fejezet a magyar nemzeti közösséget megillető jogosultságok katalógusát ismerteti. Az értekezés utolsó fejezetében saját kutatásom eredményeit összegzem, ennek során arra a kérdésre keresem a választ, hogy a Szlovéniában élő magyar nemzeti közösség tagjai miért vannak hátrányos helyzetben akkor, ha bírósági vagy hatósági eljárás során az anyanyelvüket szeretnék használni.

III. Rész

A kutatási eredmények összefoglalása, hasznosítási lehetőségek

5. A kutatás eredményeinek összegzése

1. Az „egy állam – egy nyelv” elképzelés napjainkra meghaladottá vált: az országok természetes állapota a két-, de még inkább a többnyelvűség.¹³ Létezik egy, a többségi nemzet által használt, rendszerint hivatalos nyelvnek vagy államnyelvnek nevezett nyelv, és emellett létezik olyan nyelv (illetve léteznek olyan nyelvek), melyek(et) az ország lakosságának kisebbségbe szoruló lakosai használnak. Hivatalos nyelvnek azt a nyelvet tekintjük, melyet egy állam (nemzetközi szervezet) ilyen nyelvvé nyilvánít vagy ilyen kifejezett rendelkezés hiányában rendszeresen ilyenként használ.¹⁴
2. Alapvetően három tényezőtől függhet, hogy egy állam miként viszonyul a területén beszélt kisebbségi nyelvekhez. Ezek a következők: a hatalom, a jog és az érték.¹⁵
3. Az 1994-ben elfogadott, nemzeti kisebbségek védelméről szóló Keretegyezmény (Framework Convention on the Protection of National Minorities)¹⁶ mind a mai napig az egyetlen nemzetközi dokumentum ebben a tárgykörben, mely jogilag kötelező a részes államokra nézve. Szabályozása keretjelleget, hiányzik a megfelelő szankciórendszer.
4. Vitatható a Keretegyezmény azon megoldása, hogy a jogoknak és a kötelezettségeknek csak egy minimumát határozza meg, és bár ezzel megkönnyíti a végrehajtást, ám teret enged az olyan kormányzati törekvéseknek, melyek „a kisebbségek jogait és az állam kötelezettségeit minél alacsonyabb szinten kívánják befagyasztani”.¹⁷

¹³ Nagy Noémi (2019): A hatalom nyelve – a nyelv hatalma. Nyelvi jog és nyelvpolitika Európa történetében. Dialóg Campus, Budapest. 25.

¹⁴ Andrassy György (2018): Az emberi jogok terület szerinti tagolódása. Miért fontos, hogy a nyelvi, kulturális és a vallási jogok részben területfüggő jogok? In Medias Res. Folyóirat a sajtószabadságról és a médiaszabályozásról. 7. évf. 2018/1. 35-59. <http://media-tudomany.hu/archivum/az-emberi-jogok-terulet-szerinti-tagolodasa/>

¹⁵ Ruiz, Richard 1984. Orientation in language planning. NABE Journal, (8)2, 15–34.; hivatkozva: Nagy 2015, 26.

¹⁶ 1999. évi XXXIV. törvény az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló, Strasbourgban, 1995. február 1-jén kelt Keretegyezményének kihirdetéséről.

¹⁷ Györi Szabó Róbert (2006): Kisebbség, autonómia, regionalizmus. Osiris Kiadó, Budapest. 100.

5. Szlovénia a Keretegyezmény tizedik cikke alapján kötelezettséget vállalt arra, hogy elismeri minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek a kisebbségi nyelvének szabad és beavatkozás nélküli használatához való jogát, úgy magánbeszélgetésben, mint nyilvánosan, szóban és írásban. Egyben elkötelezte magát, hogy a nemzeti kisebbséghez tartozó személyek által hagyományosan, vagy jelentős számban lakott területeken, amennyiben azok a személyek úgy kívánják, vagy az ilyen kívánság megfelel a valóságos szükségnek, erőfeszítéseket tesz arra, hogy biztosítsa – lehetősége szerint – e személyek és a közigazgatási hatóságok közötti kisebbségi nyelv használatát elősegítő feltételeket.
6. Szlovénia a Keretegyezmény tizenkettedik cikke alapján vállalta, hogy amennyiben szükséges, az oktatás és a kutatás területén intézkedéseket hoz mind a nemzeti kisebbségek, mind a többség kultúrájának, történelmének, nyelvének és vallásának megismerése előmozdítására. Ebben az összefüggésben Szlovénia különösképpen megfelelő lehetőségeket fog teremteni a tanítóképzésre és a tankönyvekhez való hozzájutásra és megkönnyíti a különböző közösségek tanítói és diákjai közötti kapcsolatokat. Kötelezettséget vállalt arra, hogy előmozdítja a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára az oktatáshoz való hozzájutás esélyegyenlőségét az oktatás valamennyi szintjén.
7. A Keretegyezményhez kapcsolódó szlovén kötelezettségvállalások monitoring-vizsgálata során 2005-ben (a második vizsgálati ciklusban) a Tanácsadó Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Muravidéken, a magyar nemzeti közösség tagjait érintően „a Keretegyezmény végrehajtása hiányos. További erőfeszítésekre van szükség annak érdekében, hogy mind a magyarok, mind az olaszok esetében hatékonyabbá váljon a meglévő jogi keret végrehajtása, különösen a kulturális identitásuk megőrzését, a médiához való hozzáférést és a nyelvük nyilvános életben történő használatát illetően.”¹⁸
8. A Tanácsadó Bizottság 2011-ben (a harmadik vizsgálati ciklusban) a Keretegyezmény 10. cikkéhez kapcsolódóan rámutatott, hogy már a megelőző két vizsgálati időszakban is felszólította a szlovén kormányt, hogy tegyen intézkedéseket annak érdekében, hogy javuljanak a kisebbségi nyelvhasználat lehetőségei az igazgatási szervekkel való kapcsolattartásban. Előrelépés e területen

18

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168008c301>

azóta sem történt, „továbbra is hiányosságok állnak fenn az e területre vonatkozó jogszabályok végrehajtásában”.¹⁹

9. Az 1998-ban hatályba lépett Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája (European Charter for Regional or Minority Languages) nevesít kilencvenhat állami kötelezettséget, melyek közül a részes államok „à la carte” választhatnak, de kötelesek legalább harmincöt rendelkezést alkalmazni – „legalább hárm-at-hárm-at a 8. és 12. cikkből és egyet-egy-et a 9., 10., 11. és 13. cikkből”. Az államok tehát szabadon dönthetnek, hogy a katalógusból mely elemek végrehajtását vállalják, az állami mozgástere tehát meglehetősen széles.²⁰
10. A részes államok ilyenformán kötelezettséget vállalnak arra, hogy elősegítik a helyi vagy regionális nyelv használatának védelmét az oktatásban (8. cikk), az igazságszolgáltatásban (9. cikk), a közigazgatásban és a közszolgáltatások terén (10. cikkely), a médiában (11. cikk), a kulturális, gazdasági és társadalmi tevékenységek terén (12-13. cikkek). Témám szempontjából a 8., 9. és 10. cikkek bírnak kiemelt jelentőséggel.
11. Empirikus kutatásaim alapján hiányosságként azonosítom azt, hogy ha egy állam nem tesz eleget a Nyelvi Charta alapján vállalt kötelezettségeinek, a sérelmet szenvedett állampolgár pusztán a Nyelvi Chartára hivatkozva nem perelheti az államot. Ezt csak az adott állam belső joga alapján teheti meg, a belső jogszabályok megsértésére hivatkozással, és ez alapján csak akkor fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha már kimerítette az összes szóba jöhető jogorvoslati lehetőséget.
12. Szlovénia a Nyelvi Charta aláírásakor arra vállalt kötelezettséget, hogy azonos jogvédelemben részesíti a területén élő magyar és olasz kisebbséget az oktatás terén, és ennek megfelelően a 8. cikkből mind az olaszok, mind a magyarok esetében ugyanazon bekezdések alkalmazását vállalta.²¹ A Charta-törvény 2007-es módosítása megváltoztatta a ratifikáció során tett vállalásokat, melyek eredetileg ugyanazok voltak mindkét nyelv esetében.

19

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168008c6ae>

²⁰ Felföldi Enikő (2005): A kisebbségek kulturális és nyelvi jogai a nemzetközi jogban. In: Kántor Zoltán – Majtényi Balázs (szerk.) (2005): Szöveggyűjtemény a nemzeti kisebbségekről. Rejtjel Kiadó, Budapest. 295-317. 310.

²¹ A Szlovén Köztársaság jelentése a regionális vagy kisebbségi nyelvek európai chartájának végrehajtásáról, kelt, 2001. decemberben, Ljubljánában, III. rész, 11. o.

13. A Nyelvi Charta 8. cikke esetében az eltérés a következőből adódik: míg az olasz nyelv esetében a szlovén állam például azt vállalja, hogy „elérhetővé teszik az általános iskolai oktatást az érintett regionális vagy kisebbségi nyelven” (vagyis olaszul), addig a magyar nyelv esetében a vállalás ennél szűkebb körű: csak annyit vállal a szlovén állam, hogy az érintett nyelven (vagyis magyarul) „elérhetővé teszik az általános iskola lényegi részét”. Nem a teljes oktatás elérhetővé tételére kötelezi magát Szlovénia, hanem csak az oktatás „lényegi részének” elérhetővé tételére. Az általános iskolai oktatás mellett ugyanez a helyzet az iskolaelőkészítő oktatásnál, a középiskolai oktatásnál, szakközépiskolai és szakmunkásképzésnél. A különbséget a „lényegi rész” kitétel jelenti, mely szűkíti a magyar hivatalos nyelv használatát a kétnyelvű magyar területen, különösen a kétnyelvű iskolákban.
14. A fenti különbségtétel nem vezethető le az alkotmányból, nincsen alkotmányos alapja annak.
15. Az okok feltárására – a szükséges információk hiányában – nem vállalkoztam. Feltételezésem szerint kétféle ok állhat a háttérben. Az egyik lehetséges ok egy opportunista hozzáállást jelez: elképzelhető, hogy a szlovén állam 2007-re felmérte, reálisan mennyit tud végrehajtani a vállalásaiból, azokat a vállalásokat pedig, melyek teljesítésére nem volt képes, egyszerűen elengedte. A másik lehetséges ok politikai töltetű: 1991-ben háború volt Szlovéniában, új alkotmányt kellett elfogadni és a nemzetközi politikusokat és államokat is meg kellett győzni arról, hogy az új Szlovénia demokratikus, szociális állam, mely megfelel a jogállamiság kritériumainak, gondoskodik népeiről, különösen a történelmileg elismert magyar kisebbségről. 2007-re azonban Szlovénia felvételt nyert minden jelentősebb nemzetközi szervezetbe (NATO, EU, ENSZ), így már nem volt szükséges figyelni a kisebbségekre, de a nemzetközi politika is levette szeméit az új országról. Így elképzelhető, hogy a szlovén kormány úgy döntött: immár csendben, mindenféle feltűnés nélkül megtörténhet a Charta-törvény módosítása és a magyar hivatalos kisebbségi nyelv csorbítása.
16. A Charta-törvény módosítása nem kapott semmiféle nemzetközi figyelmet. A szlovén kormány értesítette az Európai Tanácsot, hogy a Szlovén Köztársaság Nemzetgyűlése 2007. április 26-i ülésén módosította a Nyelvi Charta megerősítéséről szóló törvényt, és a módosított szöveg közzé is tették a Szlovén Hivatalos Közlönyben. Észszerű lett volna, ha a Szakértői Bizottság az adott

ellenőrzési ciklusról szóló jelentésében értékeli ezt a módosítást, erre azonban nem került sor.

17. Az Alkotmány 11. cikke deklarálja az olasz és a magyar nemzeti közösség nyelvhasználati jogát, e jog ahhoz a területhez kötődik, melyen az adott nemzeti közösség él. Etnikailag vegyes területek azok, amelyeket Lendava, Hodoš–Šalovci, Moravske Toplice, Koper, Izola és Piran önkormányzatok alapszabályai ilyenként határoznak meg.²² A vegyes nemzetiségű területek esetében nincsen semmiféle előírás a lakosságszámra vonatkozóan. Ezen területek esetében az Alkotmány előírásain túlmenően az önkormányzati alapszabályok, statútumok az irányadók.
18. Az Alkotmány 64. cikke a nemzetiségi jogok széles katalógusát határozza meg. A nemzeti közösséghez tartozó – tehát az olasz és a magyar – személyek korlátozásoktól mentesen használhatják nemzeti szimbólumaikat, szervezeteket hozhatnak létre identitásuk megőrzése érdekében. Joguk van az anyanyelvükön való oktatáshoz, külön törvény alapján a kétnyelvű területeken kötelező a kéttannyelvű oktatás. Megilleti őket a parlamenti képviselői joga, a nemzeti közösség képviselői pedig vétőjoggal élhetnek azon jogszabályok és dokumentumok vonatkozásában, melyek kizárólag a nemzeti közösségek alkotmányban meghatározott jogainak érvényesítésére és helyzetére vonatkoznak. A nemzeti közösségek tagjait megilletik az anyanyelv használatára és védelmére, illetve a kétnyelvű hivatali ügyintézésre vonatkozó jogok.²³
19. A magyar és az olasz kisebbségek alkotmányos jogaikat elsődlegesen kétnyelvű területeken, települési önkormányzati keretek között gyakorolhatják. Ez alól két kivétel van, két jogosítvány országos hatáskörű, ezek nemcsak területi alapon gyakorolhatók. Az egyik ilyen jogosultság a nemzetiségi parlamenti képviselő megválasztásának joga, ezzel a joggal minden olasz, illetve magyar ajkú állampolgár élhet, feltéve, hogy az általános szabályok szerint rendelkezik választójoggal. A másik ilyen jog az oktatási jog, alanyai a nemzeti közösség tagjai közé tartozó középiskolások, akik e jogukkal élve az ország valamennyi középiskolájában tanulhatják anyanyelvüket. Ennek azonban feltétele az, hogy a

²² Zakon o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij (ZUODNO, Törvény az önkormányzatok létrehozásáról és területük meghatározásáról) (Uradni list RS, št. 108/06 – uradno prečiščeno besedilo, 9/11 in 31/18), 5-dik cikk, nem elérhető hivatalos magyar nyelven, nincsen magyar nyelven megjelentetve a szlovén közlönyben, de egyéb törvények sem, melyek meghatározzák az itt élő magyarok jogi helyzetét! Csak az Szlovén alkotmány elérhető magyar hivatalos nyelven is a honlapon.

²³ A Szlovén Köztársaság Alkotmánya 64. cikk. In: Nemzeti alkotmányok... 2016, 985.

kiválasztott tanintézményben az ilyen igénnyel jelentkezők elérjenek egy, az oktatási törvényben rögzített minimális létszámot.²⁴

20. Az alkotmány alapján a nemzeti közösségek tagjait az anyanyelvhasználat joga megilleti a közigazgatási és az igazságszolgáltatási eljárásokban; a részletszabályokat külön törvények és egyéb jogi normák tartalmazzák. Például a közigazgatási eljárásról szóló törvény, a köztisztviselőkről szóló törvény, az államigazgatásról szóló törvény, a büntetőeljárásról szóló törvény, a polgári perrendtartásról szóló törvény, a bírósági ügyrend.
21. A közigazgatási eljárásról szóló törvény²⁵ alapján a közigazgatási eljárások főszabály szerint szlovén nyelven folynak. Ez alól kivételt jelentenek azok az önkormányzati területek, ahol a hivatali hatóságok a szlovén nyelv mellett, a hivatalos, vagyis a magyar (vagy az olasz) nyelvet kötelesek használni. A közigazgatási eljárást szlovén nyelven és a nemzeti közösség nyelvén kell lefolytatni, ha az abban a nyelven részt vevő fél kérelmet nyújt be, amely alapján az eljárást megindították, vagy ha a fél azt az eljárás során bármikor kéri. Ha az eljárásban résztvevő felek nem kérték az eljárást a nemzeti közösség nyelvén, akkor az eljárást szlovén és a nemzeti közösség nyelvén kell lefolytatni.
22. A köztisztviselőkről szóló törvény²⁶ alapján azokban a munkakörökben, melyek betöltéséhez a törvény nyelvtudást ír elő, a kétnyelvű területeken az alkalmazás feltétele a magyar nyelvtudás. Továbbá, ha egy közigazgatási szervnél hivatalos nyelv a magyar vagy az olasz, úgy csak az olyan munkavállaló láthat el ügyintézői feladatokat, aki érti és használni tudja (szóban és írásban) az adott nemzeti közösség (hivatalos) nyelvét.²⁷
23. A bíróságokról szóló törvény²⁸ alapján a bíróságok szlovén nyelven működnek; azon területeken, ahol a magyar (vagy az olasz) nemzeti közösség él, a bíróságok a szlovén mellett magyar (vagy olasz) nyelven is működnek, ha a környéken élő ügyfél magyar (vagy olasz) nyelvet használ. Ha egy magasabb fokú bíróság dönt a

²⁴ Győri Szabó 2006, 347.

²⁵ Zakon o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13) – nem elérhető hivatalos magyar nyelven és nincs megjelentetve magyar nyelven a Szlovén közlönyben.

²⁶ Zakon o javnih uslužbencih(köztisztviselőkről szóló törvény) (Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E in 40/12 – ZUJF) – csak szlovén nyelven elérhető a szlovén közlönyben

²⁷ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4827#>

²⁸ Zakon o sodiščih (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 – ZJNepS, 33/11, 75/12 – ZSPDSLS-A, 63/13, 17/15, 23/17 – ZSSve, 22/18 – ZSICT in 16/19 – ZNP-1) – elérhető csak hivatalos szlovén nyelven a közlönyben, hivatalos magyar nyelven nem.

jogorvoslati kérelemről, abban az esetben, ha az alacsonyabb szintű bíróság magyarul (vagy olaszul) is eljár, akkor a határozatot magyar (vagy olasz) nyelven is kiadja.

24. A Bírósági ügyrend²⁹ alapján a magyar (vagy olasz) nemzeti közösségek által lakott települések területein, a bíróság a nemzeti közösség nyelvén is működik, ha a területen lakó fél a magyar (vagy az olasz) nyelvet használja. Minden más esetben két nyelven kell folytatni az eljárást, az érintett fél használhatja az anyanyelvét, és ha ezt teszi, úgy a bíróság ezen a nyelven köteles neki válaszolni, szóban és írásban egyaránt.³⁰
25. A Bírósági ügyrend³¹ alapján mindig az eljáró bíróság köteles biztosítani, hogy az előtte folyó eljárásokban a szlovén nyelvvel azonos feltételek mellett lehessen használni a magyar, illetve az olasz nyelvet.³²
26. A Bírósági ügyrend alapján az eljárás nyelvét főszabály szerint a benyújtott kereset vagy kérelem nyelve határozza meg, ám a fél később is választhat nyelvet. Ha az eljárás egynyelvű, úgy a jegyzőkönyvet, a pervezető végzéseket, közbenső határozatokat is az adott nyelven kell megszövegezni. Ha egy, a perben közreműködő személy (tanú, szakértő) nem beszéli a kérdéses nemzetiségi nyelvet, úgy tolmácsot és fordítót kell kirendelni, és az illető nyilatkozatát lefordítva kell jegyzőkönyvbe foglalni.
27. A Bírósági ügyrend alapján a bíróság ügydöntő határozatát minden esetben két nyelven kell megszerkeszteni, és így is kell kihirdetni. Ezeket a szabályokat kell alkalmazni első- és másodfokon, valamint a legfelsőbb bíróság előtti eljárásokban is.
28. A Bírósági ügyrend alapján a minisztérium feladatkörébe tartozik a bírák és a bírósági alkalmazottak szaknyelvi képzésének megszervezése. Kétnyelvű eljárást csak az a bíró vagy szakértő folytathat, aki igazolni tudja, hogy elvégezte a Szlovén Köztársaságban a kétnyelvű eljárás lefolytatására feljogosító szaknyelvi képzést

²⁹ Sodni red (Uradni list RS, št. 87/16) – Bírósági rendtartás. Elérhető a Szlovén Közlönyben csak szlovén nyelven, magyar hivatalos nyelven nem, <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2016-01-3852?sop=2016-01-3852>

³⁰ Koren Stefan (2017): Magyar hivatalos nyelv használata a kétnyelvű területen Szlovéniában a Barbara – szillogika – logika alapján. 2017.09.26. <http://www.jogiforum.hu/publikaciok/946>

³¹ Sodni red (Uradni list RS, št. 87/16) – Bírósági rendtartás. Elérhető a Szlovén Közlönyben csak szlovén nyelven, magyar hivatalos nyelven nem, <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2016-01-3852?sop=2016-01-3852>

³² Bírósági Ügyrend- Sodni red (Uradni list RS, št. 17/95, 35/98, 91/98, 22/00, 113/00, 62/01, 88/01, 102/01, 22/02, 15/03, 75/04, 138/04, 74/05, 5/07, 82/07, 16/08, 93/08, 110/08, 117/08, 22/10, 48/11, 15/15 in 87/16)-érvényes és használva -2017.01.01-ig.

magyar (vagy olasz) nyelven; ez alól a kötelezettség alól az sem mentesül, aki Magyarországon (vagy Olaszországban) egyenértékű végzettségre tett szert, vagy az általános szabályok szerint kiállított magyar (vagy olasz) felsőfokú nyelvvizsgabizonyítvánnyal rendelkezik, vagy szerepel a magyar (vagy az olasz) nyelvi bírósági tolmácsok listáján.

29. A Bírósági ügyrend alapján a kétnyelvű eljárás eredményeként felmerült költségek a bíróság költségei között kerülnek elszámolásra, és nem terhelik a feleket.
30. A polgári perrendtartásról szóló törvény³³ értelmében az eljárásban részt vevő felek és más felek használhatják nyelvüket a bírósági tárgyalásokon és a bíróság előtti egyéb szóbeli eljárásokon. Ha az eljárás nem a fél nyelvén, vagy a folyamat többi résztvevőjének nyelvén zajlik, kérésükre vagy hivatalból (ha a bíróság megállapítja, hogy nem értik a szlovén nyelvet), az eljáró bíró gondoskodik a tárgyaláson elhangzottak szóbeli fordításáról, valamint a tárgyaláson felmutatott írásbeli bizonyítékok szóbeli fordításáról.
31. Az Alkotmánybíróság szerint a nemzeti közösségek nyelve azokon a területeken, ahol e közösségek élnek, különleges alkotmányos jogállást és védelmet élvez, és mint ilyen, nem minősül idegen nyelvnek.³⁴
32. A kétnyelvű községekben, a kétnyelvű területen, a törvény alapján nem kötelező a hivatalos magyar nyelv tudása, azt sem a polgármester kinevezésekor, sem az alkalmazottak felvételekor nem kéri számon.
Nincsen olyan törvény, mely kötelezné a kétnyelvű magyar területen működő közigazgatási egységek vezetőit, illetve az alkalmazottakat a hivatalos magyar nyelv tudására.
A kétnyelvű területen található egészségügyi intézmények alkalmazottait, vezető beosztású dolgozóit sem kötelezi a törvény a magyar hivatalos nyelv tudására.
A kétnyelvű magyar területen működő jegyzőket a törvény nem kötelezi a hivatalos magyar nyelv tudására.
Sem a kétnyelvű területen működő bíróságokra nézve, sem azon bíróságok esetében, melyek illetékességi területe kiterjed a kétnyelvű magyar területre, nincsen olyan törvény, mely a bírókat, ügyviteli és egyéb alkalmazottakat kötelezné a hivatalos magyar nyelv tudására.

³³ Sodni red (Uradni list RS, št. 87/16) – elérhető a szlovén Közlönyben csak szlovén nyelven, magyar hivatalos nyelven nem.

³⁴ Koren (2017) i.m.

Nincsen olyan törvény, mely azokat az ügyvédek, akik a kétnyelvű területen végzik munkájukat, vagy netán székhelyük is van ott, a hivatalos magyar nyelv tudására kötelezné.³⁵

33. A próbaperek egyes tanulságai:

- a. A Muraszombati Kerületi Bíróság a magánvádas eljárásban úgy hozott ítéletet, hogy nem tájékoztatta nyelvhasználati jogairól a feleket. A tájékoztatás elmulasztása, az ügyfelek nyilatkozatának kihagyása lényeges eljárási szabálysértésnek minősül (Értekezés VI.1 fejezet).
- b. A Muraszombati Kerületi Bíróságon 2010 júniusában nem volt olyan bíró vagy bírósági titkár, aki aktívan beszélné a magyar hivatalos nyelvet. Ezért a kerületi bíróság nem rendelkezett éves bírói beosztással, ezért nem jelölt ki olyan bírókat vagy bírósági titkárokat, akik magyarul is tudnák a tárgyalást vezetni (Értekezés VII.1.3. fejezet).
- c. A Muraszombati Kerületi Bíróság munkaügyi perben folytatott eljárása törvénysértő volt mind első-, mind pedig másodfokon, ugyanis a felperes többszöri kifejezett kérése ellenére sem biztosították számára az eljárásban anyanyelv használatát, és tolmács igénybevételére sem biztosítottak lehetőséget, a peres iratokat – így a közbülső határozatokat és az ítéletet is – kizárólag szlovén nyelven kézbesítették részére. Az e perben fellebbezés folytán eljáró Legfelső Bíróság nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy a kétnyelvű területen élő felperest megilletik-e az anyanyelvhasználatra vonatkozó jogok, a hivatalos magyar nyelv használata a bíróság előtt a szlovén alkotmány alapján, ilyenformán pedig azt sem mondta ki, hogy az első- és másodfokon eljáró bíróságok súlyos eljárási szabálysértést követtek el, midőn nem biztosították felperes számára az alkotmány által biztosított többletjogokat, és hogy ez az eljárási szabálysértés is hozzájárult az ügy kilenc évig tartó indokolatlan elhúzódásához (Értekezés VII.2.1. fejezet).
- d. A Ljubljana Járásbíróság mint másodfokú bíróság a végrehajtási perben egyetértett alperes azon felszólalásával, mely szerint „helytelen volt”, hogy a felperesi előkészítő beadványt és egy későbbi (kétnyelvű) bírósági iratot olyan borítékban kézbesítették részére, amely csak szlovén nyelven volt nyomtatva. Ennek az volt az oka, hogy a peres eljárásban nem léteznek

³⁵ Koren (2017) i.m.

kétnyelvű kézbesítési borítékok. A folytatásban azonban a bíróság azt is megállapította, hogy e helytelen kézbesítés miatt alperes hátrány nem érte, eljárási jogai nem sérültek (Értekezés VII.3.2. fejezet).

34. Álláspontom szerint a szlovén állam – a nemzetközi dokumentumokban tett vállalásai ellenére – nem alkotta meg azokat a részletszabályokat, melyek ahhoz szükségeltetnének, hogy a hatósági és bírósági eljárásokban zökkenőmentesen biztosítható legyen a magyar ajkú polgárok számára az anyanyelvhasználat. Nincsenek magyarul tudó bírók, tisztviselők. A magyar nemzetiség tagjai még ha akarnák, akkor sem tudnák a magyar nyelvet használni a hivatalos és peres ügyeik intézése során. Álláspontom szerint igenis van létjogosultsága a jogi eszközöknek. *De lege ferenda* javaslom előírni, hogy a közhivatalokban, a bíróságokon folytassanak magyar nyelvi képzéseket, és az ehhez szükséges anyagi háttérrel biztosítsa a szlovén állam. Ennek hiányában ugyanis a magyar ajkúak anyanyelvhasználati jogai és a bíróságok, hatóságok előtti eljárásokban őket megillető hivatalos nyelvhasználati jogaik súlyosan sérülnek.

6. Summary of the research

1. The idea of "one state, one language" has now become obsolete: the natural state of countries is bilingual, but even more so multilingualism.
2. Basically, how a state relates to the minority languages spoken in its territory may depend on three factors. These are power, law and value.
3. To date, the Framework Convention on the Protection of National Minorities is the only international instrument in this field that is legally binding on States Parties. Regulation is framework-based, lacking an appropriate system of sanctions.
4. The solution of the Framework Convention to set only a minimum of rights and obligations is debatable.
5. Slovenia has undertaken, under Article 10 of the Framework Convention, to recognize the right of every person belonging to a national minority to use his or her minority language freely and without interference, whether in private conversation or in public, orally and in writing.
6. Slovenia is committed to promoting equal access to education for persons belonging to national minorities at all levels of education.

7. In 2005 (in the second cycle of the inquiry), the Advisory Committee concluded that in Muravidek, as regards the members of the Hungarian national community, “the implementation of the Framework Convention is incomplete”.
8. The Advisory Committee pointed out in 2011 (in the third investigation cycle) that it had already called on the Slovenian Government in the previous two investigation periods to take measures to improve the use of minority languages in its relations with the administration.
9. The European Charter for Regional or Minority Languages) lists ninety-six public obligations from which States Parties may choose "à la carte".
10. States Parties undertake to promote the protection of the use of the local or regional language in education (Article 8).
11. If a state fails to fulfill its obligations under the Language Charter, the aggrieved citizen cannot sue the state merely by invoking the Language Charter.
12. At the time of signing the Language Charter, Slovenia undertook to grant equal legal protection to the Hungarian and Italian minorities living in its territory in the field of education.
13. Following the amendment of the Charter Act, Slovenia does not commit itself to making all education available, but only to making “the essential part” of education available.
14. This distinction cannot be deduced from the constitution, there is no constitutional basis for it.
15. I hypothesize there may be two reasons behind it: an opportunistic consideration and a political reason.
16. The amendment to the Charter Act has not received any international attention.
17. Article 11 of the Constitution declares the right of the Italian and Hungarian national communities to use languages.
18. Article 64 of the Constitution sets out a wide catalog of national rights.
19. The Hungarian and Italian minorities may exercise their constitutional rights primarily in bilingual areas within the framework of local self-government. There are two exceptions to this.
20. Under the Constitution, members of national communities have the right to use their mother tongue in administrative and judicial proceedings; the detailed rules are contained in separate laws and other legal norms.

21. Under the Act of Administrative Procedure, administrative proceedings are, in principle, conducted in Slovenian.
22. Pursuant to the Act of Civil Servants, in those jobs for which the Act requires language proficiency, the condition for employment in bilingual areas is knowledge of the Hungarian language.
23. Under the Act of Courts, courts operate in Slovene; In areas where the Hungarian (or Italian) national community lives, the courts operate in Hungarian (or Italian) in addition to Slovenian.
24. According to the Rules of Court, in the territories of settlements inhabited by Hungarian (or Italian) national communities, the court also operates in the language of the national community if the party residing in the territory uses the Hungarian (or Italian) language.
25. According to the Rules of Procedure of the Court, the court seized must always ensure that Hungarian or Italian may be used in proceedings before it under the same conditions as Slovene.
26. According to the Rules of Procedure, the language of the case is, in principle, determined by the language of the application or application, but a party may subsequently choose the language.
27. According to the Rules of Procedure of the Court, the final decision of the court must in all cases be drafted in two languages and must be published in that way. These rules apply to first and second instance proceedings as well as to proceedings before the Supreme Court.
28. According to the Rules of Procedure of the Court, the Ministry is responsible for organizing the language training of judges and court staff.
29. Under the Act of Procedure, costs incurred as a result of a bilingual proceeding are to be borne by the Court and are not to be borne by the parties.
30. Under the Code of Civil Procedure, the parties to the proceedings and other parties may use their language in court hearings and other oral proceedings before the court.
31. According to the Constitutional Court, the language of national communities enjoys a special constitutional status and protection in the areas in which those communities live and, as such, does not constitute a foreign language.

32. In bilingual villages, in the bilingual area, knowledge of the official Hungarian language is not required by law, nor is it required when the mayor is appointed or when employees are hired.
33. Some lessons from the trials:
34. The Muraszombat District Court ruled in the private prosecution procedure without informing the parties of their language rights. Failure to provide information and omission of clients' declarations constitutes a material breach of procedure.
35. In June 2010, there was no judge or court clerk at the Muraszombat District Court who could actively speak the official Hungarian language.
36. The proceedings of the Muraszombat District Court in an employment lawsuit were unlawful at both first and second instance, as he was not granted the use of his mother tongue in the proceedings, despite several express requests from the plaintiff.
37. In my view, the Slovenian State, despite its commitments in international instruments, has not established the detailed rules that would be necessary to ensure the smooth use of the mother tongue of Hungarian-speaking citizens in official and judicial proceedings.
38. De lege ferenda I propose to prescribe that Hungarian language training be held in public offices and courts, and that the necessary financial background be provided by the Slovenian state. In the absence of this, the rights of Hungarian-speakers to use their mother tongue and their official language rights in proceedings before courts and authorities are seriously violated.

IV. Rész

A témakörből készült publikációs jegyzék

7. A szerző publikációs jegyzéke

Koren Stefán (n.é.): Republika Slovenija, Urad za narodnosti.

http://www.un.gov.si/si/manjsine/madzarska_narodna_skupnost/statisticni_podatki/

Koren Stefán (2017): Magyar hivatalos nyelv használata a kétnyelvű területen Szlovéniában a Barbara – szillogika – logika alapján. 2017.09.26. <http://www.jogiforum.hu/publikaciok/946>

Koren Stefán (2020): Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartának elfogadása Szlovéniában és megváltoztatása a szlovéniai magyarok kárára. 2020.01.16. <https://www.jogiforum.hu/publikaciok/1073>

Koren Stefán (2018): A szlovéniai magyar kisebbség nyelvhasználati joga és a bírósági védelemhez való jog vizsgálata egy konkrét jogeset kapcsán - Csoportos és ismételt hátrányos megkülönböztetés. 2018. 08. 29. <https://www.jogiforum.hu/publikaciok/1012>

Koren Stefán (2016): A Szlovén Köztársaság Alkotmányában biztosított kisebbségi nyelvi jogok sérelme az igazságszolgáltatásban/hivatalos közeljárásban – Járásbíróság Lendva – Dobronak község – Kommunális hulladékok eltávolítási gazdasági közszolgáltató Puconci Kft. 2016. 02. 11. <https://www.jogiforum.hu/publikaciok/728>

Koren Stefán (2013) A Szlovén Köztársaság Alkotmányában biztosított kisebbségi nyelvi jogok sérelme az igazságszolgáltatásban – esettanulmány. KÖZJOGI SZEMLE 6 : 1 pp. 49-58. , 10 p.

Koren Stefán (2013) Munkaügyi törvényesség iránti kérelem a szlovén Legfelsőbb Bírósághoz a magyar nyelvhasználat jogától való megfosztás miatt – esettanulmány. KÖZJOGI SZEMLE, 2013/4. (december), (igazolás, Budapest,2013.május 16-án).